

Falkenbergs kommun

Falkenbergs kommun
kontaktcenter@falkenberg.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Okome skola, årskurs F-6 i Falkenbergs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falkenbergs kommun att senast den 2 mars 2023 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande trygghet, studiero och kränkande behandling, rätten till utbildning, samt särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Falkenbergs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Falkenbergs kommun ska vidta följande åtgärder

Trygghet, studiero och kränkande behandling

1. Se till att rektor vid minst ett tillfälle innan den 23 februari 2023 klargör att all personal får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innebär en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. Rektor ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).

2. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan 23 februari 2023 klargör skyldigheten för all skolpersonal att de vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling ska göra en anmälan till rektorn. Rektorn ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Rektorn ska också dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden 6 oktober 2022 – 23 februari 2023. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen, Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

Rätt till utbildning

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 23 februari 2023 informerar skolpersonalen om skolenhetens rutiner om att skolpersonalen ska anmäla elevers upprepade eller problematiska frånvaro till rektorn. Dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (2 kap. 34 §, 7 kap. 19 a § skollagen, Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshem [2010:37], nedan Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).
2. Se till att rektorn, om det inte är obehövligt, startar en utredning för varje inkommen anmälan om en elevs upprepade eller längre frånvaro. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 6 oktober 2022 – 23 februari 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (7 kap. 19 a § skollagen).

Rätt till särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn – eller som har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats – ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 6 oktober 2022 – 23 februari 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
2. För varje sådan utredning om särskilt stöd som omnämns ovan som färdigställt innan den 23 februari 2023 ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut som fattats innan den 23 februari 2023 och denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § och 29 kap. 10 § skollagen).

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Okome skola, årskurs F-6 i Falkenbergs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Okome skola följer gällande bestämmelser om trygghet, studiero och kränkande behandling, rätt till utbildning, samt extra anpassningar och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektor samt lektionsobservationer mellan den 1-2 juni 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, så som plan mot kränkande behandling, ordningsregler, officiell statistik och elevunderlag rörande elever i behov av stöd och elever med längre eller upprepad frånvaro. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Trygghet, studiero och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer beskriver lärare, elever, elevhälsa och rektor att det på skolenheten generellt råder bristande studiero, och att detta framför allt gäller förskoleklass, årskurs 3-4 samt årskurs 5-6. Elever uppger att de pratar om bristande arbetsro varje dag och berättar också att många elever exempelvis springer runt i klassrummet eller springer ur klassrummet. Elever på mellanstadiet uppger att det varit stökigt sedan de började i förskoleklassen. Lärare uppger att den bristande studieron eskalerat under de två sista åren. Elever, lärare och elevhälsa berättar att studieron varierar beroende på klass, lärare och tid på dagen. Under lektionsobservationerna ropar elever till varandra rakt över klassrummet, går runt, pratar högt och kastar saker. Flera elever gör helt andra saker än lektionens uppgift, exempelvis låtsasbrottas man, utmanar varandra med skolverktyg som vapen, spelar bordsspel eller så skrapas det med föremål och görs ljud med munnen. Vid en lektion säger en elev som försöker arbeta i en grupp där det pågår mycket oroligheter att hens huvud ska sprängas.

Skolinspektionens utredning visar också, att i de klasser där arbetsron brister som mest under dagen för Skolinspektionens besök, så reagerar lärarna inte för det mesta när elever uppträder ordningsstörande eller kränkande. I intervju med elever framkommer att det beror på hur läraren själv är och agerar om det blir studiero eller inte. Om läraren är mer sträng så blir det bättre, säger eleverna.

Enligt lärarna kan den bristande studieron hänga samman med att några klasser hade behövt ha en och samma lärare, en klasslärare och inte som det är nu ämneslärare då eleverna upplever oro vid byte av personal och ämne. Av lärarintervjun framgår det att lärarna behöver släcka bränder istället för att arbeta förebyggande. En annan orsak enligt elevhälsan och rektorn är att flera elever som har ett ordningsstörande beteende egentligen är i behov av stöd. Elevhälsan berättar att dels har lärarna olika strategier för att skapa studiero och dels håller lärarna sig inte till strategier de tillsammans har diskuterat.

Rektor uppger i intervjun att hennes upplevelse, även om hon är ny på skolan, är att lärarnas undervisningsstrategier och sätt att bemöta elever som stör ordningen skiljer sig åt och är kopplat till att lärarna har olika syn på elever och orsaker till varför elever agerar som de gör.

Elever, lärare och elevhälsa uppger i intervjuer att de vanligaste åtgärderna vid ordningsstörande beteende är samtal och möte med vårdnadshavare, men att också utvisning ur klassrum har hänt. Eleverna berättar också att det finns lärare som skriver upp på tavlan vilka elever som ska få hemringning på grund av ordningsstörande beteende. Eleverna uppger att anledningen till att lärare gör så är att man som elev ska "känna att man vet att jag ska få hemringning, för att man inte ska göra om det". Lärarna berättar att de vid något tillfälle tagit kontakt med elevhälsan om någon elev upprepat stört ordningen. Som exempel på ordningsstörande beteende ger eleverna, att stolar har kastats, att elever sparkas och att elever inte lyssnar på lärarna. Eleverna säger att de inte har pratat om disciplinära åtgärder och elevhälsa och rektor uppger att det endast finns en disciplinär åtgärd dokumenterad. I inkommen dokumentation, finns det angivet att det finns ett känt fall gällande disciplinära åtgärder, vilket av rektor bekräftas, är det enda som finns. Dokumentationen till det fallet har inkommit och är daterat i mars 2022. Rektor uppger att innan hon tillträdde sin tjänst i februari 2022 hade personalen ingen kunskap om vilka disciplinära åtgärder som fanns att tillämpa, men att rektor nu börjat delge de rutiner som finns.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor samt lektionsobservationer framgår att det är vanligt förekommande med kränkande språkbruk och hård attityd bland eleverna. Elever berättar att de varje dag blir utsatta för fula ord och såväl lärare som elever uppger att ord kommer ur munnen på eleverna, ofta oreflektat, men också medvetet kränkande, både mot andra elever och mot vuxna. Vid lektionsobservationerna svär och skriker elever okvädningsord och hot till varandra och till lärare i klassrummet, men också till elever på skolgård och i korridor. Vid lektionsobservationerna framgår det också att elever frekvent avbryter lärare för att förvränga och kommentera ord och saker som lärare berättar om eller går igenom. Enligt elevhälsan är det ett språkbruk som på skolan blivit accepterat. På initiativ av rektor genomfördes under höstterminen 2021 ett föräldramöte med fokus på elevernas språkbruk. En gemensam strategi, för att komma till bukt med språkbruket beslöts. Av intervjuer med elever och lärare framgår det att ett tag efter föräldramötet blev språkbruket bättre, men att det nu är sämre igen.

Rektor uppger i intervju att inte alla kränkningar anmäls till rektor, även om det också framkommer i intervjuerna med personalen, att de vuxna oftast agerar när de uppmärksammar kränkningar. Elever säger att lärare gör olika beroende på om det är en tjej eller kille som känner sig kränkt. Om det är en tjej tar lärarna tag i det direkt, uppger eleverna vidare. Eleverna berättar också att vissa lärare bara "säger till" när de hör kränkande behandling, men de "tar inte tag i det ordentligt". Det är fler lärare som bara säger till än som tar tag i det, fortsätter eleverna berätta. Elevhälsan uppger att anledningen till att lärarna inte gör kränkingsanmälningar är att de inte har tid att dokumentera och anmäla och att det saknas en samsyn på vad en kränkning är. Rektor uppger att eftersom det inte funnits riktiga rutiner gällande kränkande behandling och att lärare har olika syn på eleverna och sitt uppdrag öppnar det upp för olika tolkning av vad en kränkning är. Av intervju med rektor framgår det att arbetet med kränkingsanmälan varit bristfälligt, men att det ingår i nuvarande handlingsplan.

Rektor uppger i intervju att hon tillsammans med kompetens från huvudmannahåll lagt upp planer för höstens arbete. Tillsammans med den centrala barn- och elevhälsan ska kompetenshöjande insatser göras gällande till exempel hur personalen ska agera vid ordningsstörande beteende och dokumentation därav. Rektor uppger att personalen har olika syn på sitt uppdrag som lärare och att hen därför med hjälp av personalutvecklare från kommunen kartlägger personalens syn på värdegrundsuppdraget och undervisningen. Rektor uppger att skolans plan mot kränkande behandling, inte varit känd och ägd av personalen.

Rättslig reglering

Trygghet och studiero

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen ges möjlighet till kompetensutveckling och att all personal i verksamheten har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar.

En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 5 kap. 9 § skollagen framgår att om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse ska rektorn se till att saken utreds. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Av 5 kap. 10 § skollagen framgår att med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 5 kap. 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende.

Enligt Lgr 22, 2.8 Rektorns ansvar. Rektorn har som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Kränkande behandling

Av 6 kap. 5 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i 6 kap. skollagen, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att en lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att skapa trygghet och studiero samt i arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen visar att det i flera klasser är bristande trygghet och studiero. Studieron påverkas av att elever stör undervisningen, genom att prata rakt ut i klassrummet, åstadkomma ljud eller springa runt. Det framgår också att det är vanligt förekommande med kränkande språkbruk och hård attityd bland eleverna. Av tillsynen framgår det vidare att lärarna inte har en gemensam syn på hanteringen av elevers ordningsstörande beteende. Av utredningen framkommer att även om elever ofta utsätter varandra och/eller lärare för kränkande behandling, så anmäls inte alla kränkningar till rektor.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär en risk för att eleverna inte tillförsäkras en utbildning som präglas av trygghet och studiero, där

elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen och så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling begränsas.

Rätt till utbildning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med en förteckning över elever som har haft upprepad eller längre frånvaro. I förteckningen ombads huvudmannen ange omfattning av frånvaron, om det startats en frånvaroutredning och om frånvaron är anmäld till huvudman. Av förteckningen framgår att skolan har identifierat fem elever med upprepad eller längre frånvaro men att skolan enbart utrett orsakerna till en elevs frånvaro. Utöver de elever som angetts i dokumentet uppger lärare att det också finns en elev som återkommande är hemma ett par dagar i veckan. Elevhälsan uppger att det finns en elev som har så stor frånvaro att den upplevs som problematisk.

Elevhälsa och rektor uppger att de inte varit medvetna om frånvaron för flertalet av de elever som i inkommen förteckning anges ha en upprepad eller längre frånvaro, förrän Skolinspektionen begärde informationen. För en elev framkommer det i förteckningen, vilket också bekräftas av rektor, har en utredning om frånvaro startats. Rektor uppger att hen tror att huvudmannen, för ett par av eleverna är medveten om frånvaron, men inte för alla. Elevhälsan uppger att de inte tror att huvudmannen är delaktig i frånvaroarbetet. Av intervju med rektor framgår att det finns en kommunövergripande plan för arbete med frånvaro. Lärare uppger i intervju att det finns en frånvaroplan där det finns angivet att strukturerat samtal med vårdnadshavare ska göras. Elevhälsan uppger att det inte finns en tydlig rutin för arbetet med närvaro och frånvaro. Även om det finns en stege för närvaroprocent att utgå från så är den inte implementerad bland lärarna, uppger elevhälsan vidare. Elevhälsan uppger också att alla lärare inte sköter frånvarorapporteringen.

Rättslig reglering

Av 7 kap. 3 § skollagen och 2 kap. 18 § första stycket regeringsformen, framgår att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Av 7 kap. 22 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat dokumentation och motivering av beslut enligt 31 och 32 §§ förvaltningslagen.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med elevers upprepade eller längre frånvaro.

Av Skolinspektionens utredning framgår att lärare inte alltid anmäler uppgifter om elevers längre eller upprepade frånvaro till elevhälsan. Av utredningen framgår även att orsakerna till elevers längre eller upprepade frånvaro i flera fall inte har utretts. Det innebär att elever med upprepade eller längre frånvaro riskerar att inte utredas eller att nödvändiga utredningar försenas.

De brister som Skolinspektionen kan konstatera på skolenheten innebär uppenbara risker för att elevers rätt till utbildning åsidosätts och att arbetet med att främja närvaro försvåras.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I inkommen förteckning gällande elever som befaras att inte nå kunskapskraven finns det 19 elever angivna. Alla 19 eleverna befarades inte nå kunskapskraven VT 2022 i samma angivna ämne som de inte nådde kunskapskraven i HT 2021. Av de 19 eleverna anges 15 ha extra anpassningar och fyra har inga anpassningar. Av de 19 eleverna har det gjorts utredning om särskilt stöd i två fall, bägge under senare delen av VT 2022. För dessa två elever, och för inga andra av de 19 eleverna, anger skolan att det finns åtgärdsprogram. För tre elever anges det att det finns pågående utredningar om stöd. För 14 elever anger skolan att utredning om behov av stöd inte är gjorda.

Av intervju med rektor uttrycker rektor att det är problematiskt att det finns elever som inte uppnår målen och som inte blivit utredda. Rektor och lärare berättar att det till viss del gjorts insatser, även om det inte föregåtts av kartläggning och beslut om stöd i åtgärdsprogram. Till exempel har elever haft enskild undervisning med läsning. Lärare ger i intervju ett exempel där lärare flaggat för en elev redan i förskoleklassen och som nu går på mellanstadiet utan att en utredning gjorts. Lärare berättar också att när de under våren 2022, efter genomgång av samtliga elever i årskurs 3-6 upptäckte att 20 % inte kommer att klara de nationella proven, så svarade förra rektorn att det inte hade framkommit tydligt tidigare. Elevhälsan berättar att de problem som finns med elever som stör studieron, kan bero på att eleverna egentligen är i behov av stöd. På frågan gällande anledningen till att dessa elever inte har utretts svarar specialpedagogen att eleverna är uppmärksammade men att dels har hon inte hunnit med att göra utredningar på alla och dels finns det problem på systemnivå. Specialpedagogen säger att det till exempel kan handla om vilka strategier man som lärare använder i klassrummet.

Lärare uppger i intervju att det varit "kutym" att endast arbeta med extra anpassningar och ger exempel på elever där extra anpassningar löpt på i flera år. Rektor uppger i intervju att även om hon inte håller med om själva begreppet så håller hon med i sak. Elevhälsan uppger i intervju att det "görs mycket", men att det inte dokumenteras och att det för sällan följs upp. Det görs inte heller några riktiga utvärderingar, uppger elevhälsan. Enligt rektor är anledningen till att det inte gjorts utredningar och upprättats åtgärdsprogram, att det i den elevhälsoplan som skolan hittills arbetat efter funnits uppmaningar om att arbeta med extra anpassningar alldeles för länge. Enligt rektor har problemet också att göra med att arbetsbördan för specialpedagogen varit stor och att även om rektor ser att vägen framåt är lång, så jobbar skolan med att ha så många pedagogiska kartläggningar klara som möjligt, inför hösten. Bland annat finns ett utkast till en ny elevhälsoplan och rektor har omfördelat i specialpedagogens tjänst, som fördelas mellan flera skolor i rektorsområdet, så att en större del av tjänsten ska vara på Okome skola.

På frågor till lärarna gällande vilka åtgärdsprogram som finns svarar lärare att det finns ett åtgärdsprogram för en elev i lågstadiet och att de tror att det finns ett för en elev i mellanstadiet. När lärarna ställer frågor om insatser till specialpedagogen, svarar specialpedagogen, enligt lärarna, att hon är stressad och att hon har så många fall att ta hand om. En lärare uttrycker det i intervjun som att hen inte får några svar. På samma fråga till elevhälsan svarar specialpedagogen att hon håller på att beta av de elever där lärare uppmärksammat att extra anpassningar inte räcker, men att arbetsbördan utgör en begränsning, då behovet på Okome skola är stort och att hon också har en annan skola att ansvara för. Dessutom, berättar specialpedagogen, har Okome skola i princip stått utan specialpedagogisk kompetens under förra läsåret, eftersom specialpedagog, under en period då hade ansvar för fem skolor.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av Lgr 22, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar läroplanen, framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Av förarbeten, prop. 2009/10:165 s. 287-291, till skollagen framgår att det är viktigt att skolan inte väntar för länge med att utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Utredningen ska göras i samråd med den berörda eleven och med beaktande av bestämmelsen om särskild hänsyn till barnets bästa. Om denna utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd för att kunna nå målen ska sådant stöd ges. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Av den anledningen föreslår regeringen relativt detaljerade bestämmelser för den process som ska leda fram till beslut om särskilda stödåtgärder eller till ett beslut om att stöd inte ska sättas in. Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. I vissa fall kan en utredning göras snabbt och enkelt, medan det i andra fall kan behövas en mer omfattande utredning. Någon tidsgräns för hur lång tid utredningen får ta kan därför inte anges. Huvudprincipen måste dock vara att det ska ske skyndsamt, så att eleven får det stöd hon eller han behöver så fort som möjligt.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd.

Utredningen visar att vissa elevers stödbehov inte har utretts, ibland under flera års tid, trots att extra anpassningar vidtagits och att lärare anmält behov av en utredning till rektor. Om en elevs behov av särskilt stöd inte utreds riskerar eleven att bli utan det särskilda stödet som eleven har behov av och rätt till enligt skollagen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att dessa brister innebär en risk för att eleverna inte ges rätt förutsättningar för att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Falkenbergs kommuns verksamhet vid Okome skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller trygghet, studiero och kränkande behandling, rätten till utbildning, samt särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Falkenbergs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Linda Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Linda Lundberg

X Eva Hansson

Föredragande
Signerat av: Eva Hansson

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Elina Eliasson deltagit.

Allmänt om tillsynen: Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se